

BEFEJEZŐDÖTT A TUDOMÁNY VILÁGFÓRUMA – BUDAPEST

November 10-én, a Parlamentben tartott záróüléssel befejezte tanácskozását a *Tudomány Világfóruma – Budapest*. A Magyar Tudományos Akadémia által szervezett háromnapos rendezvényen nyolcvan országból több mint négyszáz tudós, politikus, gazdasági vezető és közéleti szereplő vett részt. A maga nemében egyedülálló Fórum a tudás, a tudomány, a gazdaság és a társadalom kapcsolatát, az azok közötti együttműködés megerősítésének lehetőségeit vizsgálta. Azaz a Világforum nem egy „klasszikus” nemzetközi tudományos konferencia volt, hanem egy társadalmilag, földrajzilag és szakterületileg is „multikulturális” szellemi műhely, amely a társadalom, a politika, a gazdaság és a tudomány makrofolyamatait tekintette át, és – a 21. század új kihívásainak, valamint a fenntartható fejlődés feltételeinek feltérképezése céljából – kereste azok találkozási pontjait. A tudás és a társadalom viszonyát érintő kulcskérdések megvitatására három plenáris és hat tematikus szekcióülés szolgált. A harmadik, a záró plenáris tanácskozás egyben a következtetések levonását és a jövőre irányuló ajánlások megfogalmazását célozta.

A *Tudomány Világfóruma – Budapest* védnökei Mádl Ferenc köztársasági elnök és Romano Prodi, az Európai Bizottság elnöke voltak, míg az UNESCO és a Nemzetközi Tudományos Tanács (ICSU) partneri szerepet vállalt a konferencián. A plenáris- és a szekcióülések előadói neves tudósok, politikusok, közéleti személyiségek voltak, akik világszerte elismert szaktekintélyei az általuk képviselt területnek, mint például Alexander Lámfalussy, az Európai Monetáris Intézet alapító igazgatója, William Wulf, az Amerikai

Mérnökakadémia elnöke, Craig Venter, a humán géntérkép elkészítésének egyik vezéralakja, Goverdhan Mehta, az India Tudományos Akadémia volt és az ICSU leendő elnöke, valamint Hans Wigzell, a Karolinska Intézet rektora és egyben az orvosi Nobel-díj-bizottság elnöke. Számos multinacionális vállalat magas rangú vezetője jelent meg és tartott előadást a Világforumon, többek között az Ericsson elnöke és alelnökei.

Mádl Ferenc köztársasági elnök a nyitó plenáris ülésen köszöntötte a Világforumot és a résztvevőket, illetve díszfogadást adott a rendezvény tiszteletére a Nemzeti Galériában. Megjelent és felszólalt a nagyszabású konferencián három korábbi magyar kormányfő, Orbán Viktor, Boross Péter és Horn Gyula is.

A zárónapon megtartott plenáris tanácskozáson jelen volt és felszólalt Vaire Vike-Freiberga asszony, a Lett Köztársaság elnöke. A Világforum időpontja egybeesett a Tudomány Világnapjával, november 10-ével. Ez alkalomból az UNESCO Tudományos Díjai a Fórum keretében, a magyar Parlamentben kerültek átadásra.

Medgyessy Péter miniszterelnök a zárónapon tartott beszédében hangsúlyozta a kormány elkötelezettségét a hazai kutatási-fejlesztési ráfordítások dinamikus növelése mellett, és jelezte: a magyar kormány támogatja a Tudomány Világfóruma javaslatát, hogy az két évente rendszeresen Budapesten kerüljön megrendezésre.

A Világforum következtetéseit és ajánlásait Kroó Norbert, az MTA főtitkára ismertette. A tanácskozás zárodokumentumának tekinthető összegzés felhívja a figyelmet a tudósok etikai felelősségére, egyben széles-

körű és új partnerségen alapuló összefogást ajánl, illetve kér a társadalom és a politika szereplőitől. Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke zárszavában méltatta a Világforum munkáját, eredményeit,¹ amelyeket a szervezésben közreműködők sok hónapos előkészítő munkája és a színvonalas előadások mellett, a Fórum összes résztvevőjének közös, folytatásra

¹ A Világforum szervezői létrehozta egy internetes honlapot, ahol az érdeklődők részletes információkat kaphatnak (angol nyelven) a konferencia programjáról, az előadókrol, és megtalálhatják az elő-

érdemes sikereként lehet elkönyvelni. Hangsúlyozta a Magyar Tudományos Akadémia elkötelezettségét az „újszülött” Tudomány Világforum me ltó gondozására, egyben kérte a résztvevők támogatását és cselekvő közreműködését a most útjára indult rendezvénysorozat, a *Tudomány Világforum* – *Budapest* sikeres folytatásához.

adásokat, valamint a rendezvényről készült összefoglaló anyagokat, beleértve a *Tudomány Világforum* – *Budapest* következtetéseit és ajánlásait: www.sciforum.hu.

TUDÁS ÉS TÁRSADALOM

A TUDOMÁNY VILÁGFÓRUMA, BUDAPEST

2003. november 8-10.

1. A tudomány egyre közvetlenebb hatást gyakorol a társadalomra, miközben a társadalom elvárásai is fokozódnak a tudománnyal szemben. A tudomány belső fejlődésének és a társadalmi igényeknek köszönhetően új kutatási prioritások fogalmazódtak meg, amelyek megkövetelik a különböző tudományos területek együttműködését. Ennek következményeként a természettudományok és a társadalomtudományok integrációjának lehetünk tanúi. Ez a fajta integráció megerősíti az interdiszciplináris keretek létrehozásának szükségességét. Ennek tükröződnie kell mind a tudományos intézményrendszer szerkezetében, mind pedig a tudománypolitikában.

2. A tudomány fejlődése és a társadalmi igények feloldják az elméleti és az alkalmazott kutatás, illetve az akadémiai és gazdasági szektor közötti szigorú határokat. Az egyetemi és a vállalati szféra új együttműködési modelljei, az új típusú tudástermelő hálózatok kiépülése mindenképpen támogatandó.

3. A tudásalapú társadalom egyik fő jellemzője a piaci szereplők növekvő szerepe a tudás előállításában. Az üzleti élet szereplői-

nek egyre élénkebb részvétele a kutatási tevékenységben csökkenti a közfinanszírozásra nehezedő nyomást, így az állami források a nem profitorientált tudomány területeire összpontosulhatnak. Ugyanakkor az államnak továbbra is felelősséget kell vállalnia azért, hogy a gazdasági növekedés érdekében növelje a kutatásra és fejlesztésre fordítható forrásokat.

4. Kiemelkedően fontos, hogy a tudományos közösségek támogassák a döntéshozatalt, és eredményeiket megosszák a nyilvánossággal.

5. Az önképzés, számítástechnikai eszközökkel támogatott tanulás (e-learning) és más oktatási formák együtt élnek a hagyományos tanulási és tudásátadási formákkal. Kötelességünk és felelősségünk az új oktatási formák minőségének és tudományos értékének biztosítása.

6. A digitális megosztottság a gazdaságilag, társadalmilag és regionálisan hátrányos helyzetből fakad. Ezen problémák feloldásának kiemelt politikai prioritást kell élveznie.

7. A társadalom szükségleteinek kielégítése fontos célkitűzés, amely azonban nem

történhet a természeti erőforrások további kizsákmányolása árán. A fenntartható fejlődés megköveteli a jelenlegi termelési és fogyasztási struktúrák átformálását. A környezetgazdálkodási szemlélet széleskörű alkalmazása nélkülözhetetlen.

8. A jelenkori tudomány alkalmas arra, hogy utat mutasson az emberi életminőség javításához. A tudományos tudás alkalmazását rendszerint a társadalmi-gazdasági berendezkedés, valamint az elégtelen információáram-

lás, illetve a nem megfelelő felhasználás késlelteti. Az életminőség javítását célzó ismeretek megfelelő közvetítése a politikusok, a tudósok és a döntéshozók közös felelőssége.

9. Az információhoz való hozzáférés globalizálódik, míg a kultúrák különböznek. A tudás világának szereplői felelősek azért, hogy rendelkezésre álljanak olyan ismeretrendszerek, amelyek a hagyományos közösségekben és a tágabb társadalmi keretek között egyaránt hasznosíthatók.

AJÁNLÁS

1. A tudománynak részt kell vállalnia a fenntartható fejlődés megvalósítását célzó valamennyi összefogásban.
2. Az emberi alkotóképiséget és a kutatáshoz szükséges infrastruktúrát szoros összhangban kell fejleszteni.
3. A tudás világának valamennyi résztvevője, beleértve a tudósokat, etikai felelősséggel bír.
4. A jövőért való felelősség megegyezik a fiatal generációkért vállalt felelősséggel. A fiatal tudósokat a tudományos munka minden fázisába be kell vonni.
5. Globális etikai kódex megalkotására kell törekednünk, amelynek megfogalmazásába a világ teljes tudományos közösségét be kell vonni.
6. Valamennyi ország törvényalkotási intézményének állandó tudományos bizottságot kell felállítania.
7. A budapesti Tudományos Világfórumból hagyományt kell teremteni.

